BENDROJO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. rugsėjo 26 d.*

„Aplinka — Direktyva 2003/87/EB — Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema — Pereinamojo laikotarpio taisyklės dėl suderinto nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo nuo 2013 m. — Sprendimas 2011/278/ES — Vokietijos pateiktos nacionalinės įgyvendinimo priemonės — Išlyga, susijusi su pernelyg didelių sunkumų atvejais — Laisvė užsiimti profesine veikla ir verslu — Nuosavybės teisė — Proporcingumas“

Byloje T-614/13

Romonta GmbH, įsteigta Seegebiet Mansfelder Land (Vokietija), atstovaujama advokatų I. Zenke, M.-Y. Vollmer, C. Telschow ir A. Schulze,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą E. White, C. Hermes ir K. Herrmann,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2013 m. rugsėjo 5 d. Komisijos sprendimą 2013/448/ES dėl nacionalinių įgyvendinimo priemonių, susijusių su nemokamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų suteikimu pereinamuoju laikotarpiu laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 11 straipsnio 3 dalies (OL L 240, p. 27), tiek, kiek šio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje trečiuoju prekybos apyvartiniais taršos leidimais laikotarpiu 2013–2020 m. atsisakoma ieškovei suteikti papildomų leidimų, kurių ji prašė remdamasi 2011 m. liepos 21 d. Vokietijos įstatymo dėl prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais (*Treibhausgas-Emissionshandelsgesetz*) 9 straipsnio 5 dalyje numatyta išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais,

BENDRASIS TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas A. Dittrich (pranešėjas), teisėjai J. Schwarcz ir V. Tomljenović,

posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. gegužės 14 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

1 Ieškovė *Romonta GmbH*, Vokietijoje įsteigta įmonė, yra vienintelė lignito vaško gamintoja Europoje. Iš lignito, kuriame ypač gausu bitumo, ji išgauna bitumą siekdama jį perdirbti ir parduoti kaip lignito vašką. Ieškovė lignito liekanas naudoja didelio naudingumo kogeneracijos jėgainėje, kurioje pagaminta šiluma naudojama jos gamybos procese. Ji parduoda elektros energiją, papildomai gaminamą jos kogeneracijos jėgainėje. Nuo 2005 m. sausio 1 d. ieškovei taikoma Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema pagal 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/29/EB, iš dalies keičiančia Direktyvą 2003/87/EB, siekiant patobulinti ir išplėsti Bendrijos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (OL L 140, p. 63) (toliau – Direktyva 2003/87). Pagal Direktyvos 2003/87 1 straipsnį ši šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema nustatyta siekiant sumažinti tokių dujų išmetimą Sąjungoje.

2 Šiuo tikslu Direktyvos 2003/87 9 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad nuo 2013 m. kasmet išduodamas visas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų skaičius mažėja tolygiai, pradedant skaičiuoti nuo 2008–2012 m. laikotarpio vidurio. Pagal to paties straipsnio antrą pastraipą Europos Komisija turėjo paskelbti visą 2013 m. Sąjungos apyvartinių taršos leidimų skaičių. Dėl to ji priėmė 2010 m. liepos 9 d. Sprendimą 2010/384/ES dėl viso Bendrijos apyvartinių taršos leidimų, kurie 2013 m. turi būti išduoti pagal Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, skaičiaus (OL L 175, p. 36), panaikintą 2010 m. spalio 22 d. Komisijos sprendimu 2010/634/ES, kuriuo patikslinamas šis skaičius (OL L 279, p. 34). Šis bendras skaičius paskirstomas pagal Direktyvos 2003/87 10, 10a ir 10c straipsniuose nurodytas taisykles. Taigi dalis apyvartinių taršos leidimų suteikiama nemokamai, remiantis šios direktyvos 10a ir 10c straipsniais. Visus apyvartinius taršos leidimus, išskyrus tuos, kurie skiriami nemokamai pagal Direktyvos 2003/87 10a ir 10c straipsnius, nuo 2013 m. valstybės narės parduoda aukcionuose pagal minėtos direktyvos 10 straipsnį.

3 Dėl apyvartinių taršos leidimų, kurie turi būti suteikiami nemokamai remiantis Direktyvos 2003/87 10a straipsniu, Komisija turėjo priimti visai Sąjungai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemones dėl suderinto nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo. Šiuo tikslu ji, be kita ko, turėjo nustatyti atskirų sektorių ar jų pošakių *ex ante* santykinius taršos rodiklius ir kaip atskaitos tašką šiuo atveju imti 10 % veiksmingiausių sektoriaus arba jo pošakio įrenginių Sąjungoje vidutines eksploatavimo charakteristikas 2007–2008 m. Remiantis šiais santykiniais taršos rodikliais nuo 2013 m. apskaičiuotas nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičius naudoti kiekvieną atitinkamą įrenginį.

4 2011 m. balandžio 27 d. Komisija priėmė Sprendimą 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės (OL L 130, p. 1). Šiame sprendime Komisija, kiek įmanoma, nustatė kiekvieno produkto santykinį taršos rodiklį, kaip matyti iš minėto sprendimo 4 konstatuojamosios dalies ir I priedo. Pagal šio sprendimo 12 konstatuojamąją dalį tais atvejais, kai produkto santykinio taršos rodiklio nustatyti neįmanoma, tačiau jį gaminant išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, dėl kurių gali būti suteikiami nemokami apyvartiniai taršos leidimai, sukurta trijų alternatyvių skaičiavimo metodų hierarchija. Taigi šilumos vartojimo procesams, kuriuose naudojamas išmatuojamas šilumnešis, buvo taikomas šilumos santykinis taršos rodiklis. Kai vartojama neišmatuojama šiluma, buvo taikomas kuro santykinis taršos rodiklis. Proceso metu išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų atveju apyvartiniai taršos leidimai buvo suteikti remiantis ankstesnio laikotarpio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu.

5 Sprendimo 2011/278 10 straipsnyje išdėstytos taisyklės, kuriomis remdamosi valstybės narės privalo apskaičiuoti, kokį apyvartinių taršos leidimų skaičių kiekvienais metais nuo 2013 m. nemokamai suteiks naudoti kiekvieną jų teritorijoje esantį įrenginį. Pagal šio straipsnio 2 dalį valstybės narės pirmiausia privalo nustatyti preliminarų metinį atskirai suteiktinų nemokamų apyvartinių kiekvienos su produkto santykiniu taršos rodikliu susijusios įrenginio technologinio proceso dalies ar dalių, susijusių su šilumos santykiniu taršos rodikliu, kuro santykiniu taršos rodikliu ir proceso metu išsiskiriančiomis šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, taršos leidimų skaičių.

6 Pagal Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 1 dalį ir Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 1 ir 2 dalis valstybės narės iki 2011 m. rugsėjo 30 d. turėjo pateikti Komisijai jų teritorijoje esančių įrenginių, kuriems taikoma ši direktyva, sąrašą ir nemokamai suteiktų apyvartinių taršos leidimų skaičių, skirtą kiekvienam jų teritorijoje esančiam įrenginiui, apskaičiuotą pagal minėtos direktyvos 10a straipsnio 1 dalyje ir 10c straipsnyje nurodytas taisykles. Pagal Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 3 dalį Komisija turėjo įvertinti kiekvieną į tą sąrašą įtrauktą įrenginį ir su kiekvienu įrenginiu susijusius preliminarius bendrus metinius nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius ir nustatyti bendrą įvairius sektorius apimantį pataisos koeficientą. Tai buvo būtina, nes pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 5 dalį buvo nustatytas didžiausias metinis nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičius. Pagal Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 4 dalį, jei Komisija neprieštarauja dėl įrenginio įrašymo į tą sąrašą, įskaitant preliminarų jam suteiktiną bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių, atitinkama valstybė narė nustato galutinį metinį 2013–2020 m. laikotarpiu suteiktinų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių. Pagal Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalį valstybės narės negali išduoti nemokamų apyvartinių taršos leidimų, skirtų tiems įrenginiams, kuriuos Komisija atsisakė įrašyti į šio 11 straipsnio 1 dalyje nurodytą sąrašą.

7 Vokietijoje Sprendimas 2011/278 visų pirma buvo įgyvendintas 2011 m. liepos 21 d. Įstatyme dėl prekybos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniais taršos leidimais (*Treibhausgas-Emissionshandelsgesetz*, toliau – TEHG). TEHG 9 straipsnio 5 dalyje yra išlyga, susijusi su atvejais, keliančiais pernelyg didelių sunkumų, joje numatyta:

„Jei remiantis 10 straipsniu suteikiant apyvartinius taršos leidimus kyla pernelyg didelių sunkumų įrenginio operatoriui ir susijusiai įmonei, kuri dėl su komercine teise ar bendrovių teise susijusių priežasčių privalo savo turtu atsakyti už to operatoriaus ekonominę riziką, kompetentinga institucija operatoriaus prašymu suteikia tokį skaičių papildomų apyvartinių taršos leidimų, kad būtų teisingai kompensuota, jeigu Europos Komisija neprieštarauja tokiam suteikimui [dėl tokio suteikimo] remdamasi Direktyvos 2003/87/EB 11 straipsnio 3 dalimi.“

8 2011 m. gruodžio 21 d. ieškovė paprašė Vokietijos institucijos, atsakingos už prekybos apyvartiniais taršos leidimais įgyvendinimą, nemokamai suteikti įrenginio, kurio identifikacijos kodas DE000000000000978, leidimų remiantis proceso metu išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kriterijumi, šilumos santykiniu taršos rodikliu ir TEHG 9 straipsnio 5 dalyje numatyta išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais. Šiuo klausimu ji nurodė, kad jos išlikimas priklausė nuo papildomų leidimų suteikimo pagal šią išlygą, o jų nesuteikus ji būtų likviduota teismo tvarka.

9 2012 m. gegužės 7 d. Vokietijos Federacinė Respublika pagal Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 1 dalį pateikė Komisijai savo teritorijoje buvusių įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87, sąrašą ir dėl kiekvieno jos teritorijoje esančio įrenginio nemokamai suteiktinų apyvartinių taršos leidimų skaičių. Ši valstybė narė apskaičiavo preliminarų nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų, skirtų ieškovės įrenginiui, skaičių, visų pirma taikydama TEHG 9 straipsnio 5 dalyje numatytą išlygą, susijusią su pernelyg didelių sunkumų atvejais.

10 2013 m. rugsėjo 5 d. Komisija priėmė Sprendimą 2013/448/ES dėl nacionalinių įgyvendinimo priemonių, susijusių su nemokamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų suteikimu pereinamuoju laikotarpiu laikantis Direktyvos 2003/87/EB 11 straipsnio 3 dalies (OL L 240, p. 27, toliau – ginčijamas sprendimas).

11 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su šio sprendimo I priedo A punktu, Komisija nepritarė, kad ieškovės įrenginys būtų įrašytas į įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87/EB, sąrašus, valstybių narių pateiktus pagal šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalį, ir preliminariems bendriems metiniams nemokamų apyvartinių taršos leidimų, numatytų suteikti, skaičiams.

12 Ginčijamo sprendimo 11 konstatuojamojoje dalyje Komisija nusprendė, kad dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo ieškovei turi būti nepritarta pagal TEHG 9 straipsnio 5 dalį, nes Sprendime 2011/278 nenumatyta korekcija, kurią Vokietijos Federacinė Respublika norėjo padaryti remdamasi šia nuostata. Vokietijos Federacinė Respublika neįrodė, kad naudoti atitinkamą įrenginį suteikiamų leidimų skaičius, apskaičiuotas remiantis Sprendimu 2011/278, buvo akivaizdžiai netinkamas atsižvelgiant į siekiamą visapusiško leidimų suteikimo suderinimo tikslą. Vieniems įrenginiams skyrus daugiau nemokamų leidimų nei kitiems būtų iškreipta konkurencija arba kiltų grėsmė ją iškreipti ir būtų sulaukta tarptautinių pasekmių, nes visuose į Direktyvos 2003/87 taikymo sritį patenkančiuose sektoriuose vykdoma Sąjungos masto prekyba. Atsižvelgdama į principą, pagal kurį visiems įrenginiams ir valstybėms narėms pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą taikomos vienodos sąlygos, Komisija nusprendė, kad dėl šios priežasties tikslinga nepritarti Vokietijos nacionalinėse įgyvendinimo priemonėse nurodytiems preliminariems nemokamų leidimų, numatytų suteikti tam tikriems ginčijamo sprendimo I priedo A punkte išvardytiems įrenginiams, skaičiams.

13 Pagal ginčijamo sprendimo 2 straipsnį, nepažeidžiant šio sprendimo 1 straipsnio, Komisija nepateikė prieštaravimų dėl įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87, sąrašų, valstybių narių pateiktų pagal šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalį, ir dėl atitinkamų preliminarių bendrų metinių nemokamų šių įrenginių apyvartinių taršos leidimų skaičiaus.

14 Ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje Komisija pakoregavo remiantis Direktyvos 2003/87 9 ir 9a straipsniais apibrėžtą bendrą apyvartinių taršos leidimų, išduodamų nuo 2013 m., skaičių, koks buvo nustatytas Sprendime 2010/634.

15 Galiausiai ginčijamo sprendimo 4 straipsnyje, siejamame su šio sprendimo II priedu, Komisija pagal Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 3 dalį nustatė Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 5 dalyje nurodytą bendrą įvairius sektorius apimantį pataisos koeficientą.

Procesas ir šalių reikalavimai

16 2013 m. lapkričio 26 d. ieškovė Bendrojo Teismo kanceliarijai pateikė pareiškimą, juo pareiškė šį ieškinį.

17 Tą pačią dieną Bendrojo Teismo kanceliarijai pateiktu atskiru dokumentu ieškovė paprašė, kad šis ieškinys būtų nagrinėjamas taikant pagreitintą procedūrą pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 76a straipsnį. 2013 m. gruodžio 10 d. Komisija pateikė savo pastabas dėl šio prašymo.

18 2013 m. lapkričio 27 d. ieškovė Bendrojo Teismo kanceliarijai pateikė atskirą dokumentą – prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir iš esmės Bendrojo Teismo pirmininko paprašė sustabdyti ginčijamo sprendimo vykdymą tiek, kiek šiame sprendime nepritarta dėl apyvartinių taršos leidimų suteikimo remiantis TEHG 9 straipsnio 5 dalimi.

19 2013 m. gruodžio 17 d. sprendimu Bendrasis Teismas (penktoji kolegija) patenkino prašymą taikyti pagreitintą procedūrą.

20 2014 m. sausio 20 d. Nutartimi *Romonta / Komisija* (T-614/13 R, EU:T:2014:16) atmestas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, o bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimas atidėtas.

21 Rašytinė proceso dalis buvo baigta 2014 m. sausio 21 d.

22 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu, Bendrasis Teismas (penktoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį.

23 Taikydamas Procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytą proceso organizavimo priemonę Bendrasis Teismas paprašė Komisijos per posėdį atsakyti į vieną klausimą.

24 Per 2014 m. gegužės 14 d. posėdį šalys buvo išklausytos ir atsakė į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus.

25 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek šio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje trečiuoju prekybos apyvartiniais taršos leidimais laikotarpiu 2013–2020 m. jai atsisakoma suteikti papildomų leidimų, kurių ji prašė remdamasi TEHG 9 straipsnio 5 dalyje numatyta išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

26 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

27 Formaliai nepareiškusi nepriimtinumu grindžiamo prieštaravimo, Komisija ginčija ieškinio priimtinumą. Taigi prieš pradedant nagrinėti ieškovės nurodytus pagrindus reikia išnagrinėti ieškinio priimtinumą.

Dėl priimtinumo

28 Komisija ginčija ieškovės teisę pareikšti ieškinį, o konkrečiau – tai, kad ieškovei padarytas tiesioginis poveikis. Jos teigimu, Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytos nacionalinės įgyvendinimo priemonės prieš suteikiant apyvartinius taršos leidimus.

29 Pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali šio straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatytomis sąlygomis pareikšti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję, ar dėl reglamentuojamojo pobūdžio teisės aktų, tiesiogiai su juo susijusių ir dėl kurių nereikia patvirtinti įgyvendinamųjų priemonių.

30 Akivaizdu, kad šiuo atveju ginčijamas sprendimas nebuvo skirtas ieškovei, todėl ji nėra šio teisės akto adresatė. Taigi ieškovė, remdamasi SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa, gali pareikšti ieškinį dėl minėto teisės akto panaikinimo, tik jeigu šis teisės aktas, be kita ko, tiesiogiai su ja susijęs.

31 Dėl tiesioginio poveikio iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad pagal šį reikalavimą reikia, kad, pirma, skundžiama priemonė darytų tiesioginį poveikį individo teisinei padėčiai ir, antra, nepaliktų diskrecijos šios priemonės adresatams, atsakingiems už jos įgyvendinimą, kuris yra visiškai automatiškas ir išplaukia tik iš Sąjungos teisės normų, netaikant kitų tarpinių taisyklių (1998 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Dreyfus / Komisija*, C-386/96 P, Rink., EU:C:1998:193, 43 punktas; 2004 m.

birželio 29 d. Sprendimo *Front national / Parlamentas*, C-486/01 P, EU:C:2004:394, 34 punktas ir 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimų *Komisija / Ente per le Ville vesuviane* ir *Ente per le Ville vesuviane / Komisija*, C-445/07 P ir C-455/07 P, Rink., EU:C:2009:529, 45 punktas).

32 Reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalį valstybės narės negali išduoti nemokamų apyvartinių taršos leidimų tiems įrenginiams, kuriuos Komisija atsisakė įrašyti į šio straipsnio 1 dalyje numatytą įrenginių sąrašą. Taigi nepritarimas dėl ieškovės įrenginio įrašymo į šį sąrašą ir dėl preliminarių bendrų metinių nemokamų apyvartinių taršos leidimų, numatytų suteikti siekiant naudoti šį įrenginį, skaičiaus daro tiesioginį poveikį ieškovės teisinei padėčiai ir nepalieka jokios diskrecijos Vokietijos Federacinei Respublikai, kuri yra atsakinga už ginčijamo sprendimo įgyvendinimą. Be to, reikia konstatuoti, kad šis ginčijamo sprendimo poveikis taip pat atsispindi TEHG 9 straipsnio 5 dalyje, pagal kurią nacionalinė institucija, remdamasi išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, gali suteikti nemokamus šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinius taršos leidimus, tik jeigu Komisija tam neprieštarauja pagal Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalį (žr. šio sprendimo 7 punktą).

33 Šios išvados nepaneigia Komisijos argumentai. Nors tiesa, kaip tvirtina Komisija, kad Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytos nacionalinės įgyvendinimo priemonės, ši nuostata nekliudo tam, kad ginčijamas sprendimas būtų tiesiogiai susijęs su ieškove.

34 Iš tiesų, pirma, dėl Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 4 dalies reikia pažymėti, jog joje numatyta, kad jei Komisija neprieštarauja dėl įrenginio įrašymo į Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 1 dalyje numatytą įrenginių sąrašą, įskaitant preliminarų jam suteiktiną bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių, atitinkama valstybė narė nustato galutinį metinį 2013–2020 m. laikotarpiu suteiktinų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių pagal Sprendimo 2011/278 10 straipsnio 9 dalį. Pastarojoje nuostatoje nurodyta, kaip nustatomas galutinis bendras metinis nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius naudoti kiekvieną esamą įrenginį. Šis skaičius yra preliminarus bendras metinis nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius naudoti kiekvieną įrenginį, padaugintas iš Komisijos nustatyto įvairius sektorius apimančio pataisos koeficiento.

35 Nagrinėjamu atveju ginčijamame sprendime Komisija galutinai nustatė visus veiksnius, į kuriuos reikia atsižvelgti, Vokietijos Federacinei Respublikai apskaičiuojant galutinį metinį 2013–2020 m. laikotarpiu nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti ieškovės įrenginį. Iš tiesų šiame sprendime ji nustatė, pirma, preliminarų bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti kiekvieną įrenginį ir, antra, įvairius sektorius apimantį pataisos koeficientą. Taigi, siekdama apskaičiuoti galutinį bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti atitinkamą įrenginį pagal Sprendimo 2011/278 10 straipsnio 9 dalyje numatytas taisykles, Vokietijos Federacinė Respublika neturėjo jokios diskrecijos. Šis skaičius išplaukė tik iš ginčijamo sprendimo, kuriame buvo galutinai nustatyti visi reikšmingi veiksniai. Taigi ginčijamo sprendimo įgyvendinimas apskaičiuojant galutinį bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti atitinkamą įrenginį buvo visiškai automatiškas.

36 Antra, dėl Sprendimo 2011/278 15 straipsnio 5 dalies reikia pažymėti, kad joje valstybės narės, nustačiusios galutinį metinį kiekvieno jų teritorijoje esančio įrenginio apyvartinių taršos leidimų skaičių, įpareigojamos pateikti Komisijai galutinių metinių 2013–2020 m. laikotarpiu suteiktinų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių sąrašą, sudarytą pagal šio sprendimo 10 straipsnio 9 dalį. Šiuo aspektu pakanka pažymėti, kad dėl tokios pareigos pateikti informaciją valstybėms narėms nesuteikiama diskrecija ir jos tik privalo pranešti Komisijai apskaičiuotą galutinį bendrą metinį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti kiekvieną atitinkamą įrenginį.

37 Todėl ginčijamas sprendimas turi būti laikomas tiesiogiai susijusiu su ieškove. Kadangi šis sprendimas su ja susijęs ir konkrečiai dėl to, kad jame Komisija nepritarė dėl preliminarių bendrų metinių nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių naudoti jos įrenginį, o to, beje, Komisija neginčijo, ji turi teisę pareikšti ieškinį.

38 Taigi ieškinys yra priimtinas.

Dėl esmės

39 Grįsdama ieškinį ieškovė nurodo tris ieškinio pagrindus, kurie susiję, pirma, su proporcingumo principo pažeidimu, antra, su valstybių narių kompetencijos ir subsidiarumo principo pažeidimu ir, trečia, su pagrindinių teisių pažeidimu. Bendrasis Teismas mano, kad pirmiausia reikia išnagrinėti pirmąjį ir trečiąjį ieškinio pagrindus kartu, paskui – antrąjį ieškinio pagrindą.

Dėl pirmojo ir trečiojo ieškinio pagrindų, susijusių su proporcingumo principo ir pagrindinių teisių pažeidimu

40 Ieškovė teigia, kad nepritarusi dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pernelyg didelių sunkumų atvejais Komisija pažeidė proporcingumo principą ir jos pagrindines teises. Pirmiausia ji tvirtina, jog nusprendusi, kad Sprendimas 2011/278 kliudė suteikti apyvartinius taršos leidimus remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija nepaisė šio sprendimo ir pažeidė proporcingumo principą ir jos pagrindines teises. Papildomai ieškovė teigia, kad jeigu jos pagrindinius argumentus reikėtų atmesti dėl to, kad Sprendime 2011/278 konkrečiai neminima galimybė suteikti papildomų apyvartinius taršos leidimų pernelyg didelių sunkumų atvejais, reikėtų laikyti, kad būtent šis sprendimas yra neproporcingas ir juo pažeidžiamos jos pagrindinės teisės.

– Dėl pagrindinių argumentų, susijusių su proporcingumo principo ir pagrindinių teisių pažeidimu dėl Sprendimo 2011/278 nepaisymo

41 Ieškovė teigia, kad Komisija nepaisė Sprendimo 2011/278, nusprendusi, kad šis sprendimas kliudo suteikti apyvartinius taršos leidimus remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais. Atsisakiusi leisti suteikti apyvartinius taršos leidimus remiantis TEHG 9 straipsnio 5 dalimi Komisija pažeidė proporcingumo principą ir jos pagrindines teises, būtent jos laisvę pasirinkti profesiją, laisvę užsiimti verslu ir teisę į nuosavybę, numatytas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniuose.

42 Reikia konstatuoti, jog tam, kad būtų galima padaryti išvadą, kad atsisakiusi leisti suteikti nemokamus apyvartinius taršos leidimus remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija nepaisė Sprendimo 2011/278, todėl pažeidė proporcingumo principą ir pagrindines ieškovės teises, reikėtų, kad toks suteikimas būtų galimas pagal šį remiantis Direktyva 2003/87 priimtą sprendimą, o tai Komisija ginčija.

43 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad pagal Sprendimą 2011/278, priimtą remiantis Direktyva 2003/87, nebuvo galima suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, nes pagal taikytinas teisės normas Sprendimu 2011/278 nesuteikiama Komisijai teisė leisti suteikti papildomų apyvartinių taršos leidimų remiantis tokia išlyga, o Komisija, jos teigimu, neturi jokios diskrecijos.

44 Pirma, reikia pažymėti, kad Sprendimu 2011/278 Komisijai nesuteikiama teisė leisti suteikti nemokamus apyvartinius taršos leidimus remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, kaip antai nurodyta TEHG 9 straipsnio 5 dalyje. Sprendimo 2011/278 10 straipsnyje išdėstytos taisyklės, kuriomis remdamosi valstybės narės privalo apskaičiuoti, kokį apyvartinių taršos leidimų skaičių jos kiekvienais metais nuo 2013 m. nemokamai suteiks dėl kiekvieno jų teritorijoje esančio įrenginio. Pagal šią nuostatą valstybės narės privalo apskaičiuoti savo teritorijoje esantiems įrenginiams suteiktinų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių remdamosi Sprendime 2011/278 nustatytomis

santykinių taršos rodiklių vertėmis, arba proceso metu išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, tam tikrais dauginimo koeficientais ir įvairius sektorius apimančiu pataisos koeficientu, nustatytu pagal šios sprendimo 15 straipsnio 3 dalį.

45 Šios suteikimo taisyklės paaiškinamos Sprendimo 2011/278 konstatuojamosiose dalyse. Kaip matyti iš Sprendimo 2011/278 4 konstatuojamosios dalies, Komisija, kiek įmanoma, nustatė produktų santykinius taršos rodiklius. Pagal šio sprendimo 12 konstatuojamąją dalį tais atvejais, kai produkto santykinio taršos rodiklio nustatyti neįmanoma, tačiau jį gaminant išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, dėl kurių gali būti suteikiami nemokami apyvartiniai taršos leidimai, sukurta trijų alternatyvių skaičiavimo metodų hierarchija. Taigi iš minėtos 12 konstatuojamosios dalies matyti, kad šilumos vartojimo procesams, kuriuose naudojamas išmatuojamas šilumnešis, taikomas šilumos santykinis taršos rodiklis. Kai vartojama neišmatuojama šiluma, taikomas kuro santykinis taršos rodiklis. Proceso metu išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų atveju apyvartiniai taršos leidimai suteikiami remiantis ankstesnio laikotarpio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu.

46 Taigi Sprendime 2011/278 nustatytoje sistemoje numatytos išsamios nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo taisyklės, todėl bet koks nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimas ne pagal šias taisykles yra negalimas. Šią išvadą patvirtina aplinkybė, kad nors per Sprendimo 2011/278 priėmimo procedūrą, atsižvelgiant į vienos valstybės narės iniciatyvą, buvo apsvarstytas klausimas dėl išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, įtraukimo, galiausiai tokia išlyga nebuvo įtvirtinta, kaip per posėdį nurodė Komisija atsakydama į Bendrojo Teismo pateiktą klausimą.

47 Antra, reikia pažymėti, kad Komisija neturėjo jokios diskrecijos nepritarti dėl ieškovės įrenginio įrašymo į įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87, sąrašus, pateiktus Komisijai pagal šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalį, ir dėl atitinkamų preliminarių bendrų metinių nemokamų apyvartinių taršos leidimų, suteikiamų šiems įrenginiams, skaičiaus. Iš tiesų ginčijamo sprendimo teisiniai pagrindai yra Direktyvos 2003/87 10a ir 11 straipsniai. Pagal šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalį kiekviena valstybė narė pateikia Komisijai jos teritorijoje esančių įrenginių, kuriems taikoma minėta direktyva, sąrašą ir naudoti kiekvieną jos teritorijoje esantį įrenginį nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičių, apskaičiuotą pagal minėtos direktyvos 10a straipsnio 1 dalyje ir 10c straipsnyje nurodytas taisykles. Pagal šios direktyvos 11 straipsnio 3 dalį valstybės narės negali išduoti nemokamų apyvartinių taršos leidimų dėl tų įrenginių, kurių Komisija neleido įrašyti į šio 11 straipsnio 1 dalyje nurodytą sąrašą. Kaip tvirtina Komisija, iš Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 1 ir 3 dalių matyti, kad jos sprendimas leisti įrašyti įrenginį į aptariamą sąrašą ar neleisti jį neįrašyti priklauso tik nuo to, ar valstybės narės naudoti įrenginį suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičius buvo apskaičiuotas pagal minėtos direktyvos 10a straipsnio 1 dalį ir 10c straipsnį. Jeigu taip nėra, Komisija privalo neleisti tokio įrašymo ir neturi diskrecijos šiuo klausimu.

48 Trečia, ieškovės argumentai, kiek ji teigia, kad galima pripažinti *force majeure* atvejį ir dėl to leidžiama suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų, kai įmonei kyla rizika tapti nemokia ir nesugebėti įvykdyti pareigos atsisakyti apyvartinių taršos leidimų neturint pakankamai lėšų, taip pat turi būti atmesti. Be abejo, remiantis teismo praktika, nors ir nėra konkrečios nuostatos, galimas *force majeure* atvejo pripažinimas, kai išorės priežastis, kuria remiasi teisės subjektai, lemia pasekmes, kurios yra neįveikiamos ir neišvengiamos, kad dėl jų asmenims tampa objektyviai neįmanoma vykdyti įsipareigojimų (2013 m. spalio 17 d. Sprendimo *Billerud Karlsborg ir Billerud Skärblacka*, C-203/12, Rink., EU:C:2013:664, 31 punktas; taip pat šiuo klausimu žr. 1980 m. kovo 18 d. Sprendimo *Ferriera Valsabbia ir kt. / Komisija*, 154/78, 205/78, 206/78, 226/78–228/78, 263/78, 264/78, 31/79, 39/79, 83/79 ir 85/79, Rink., EU:C:1980:81, 140 punktą). Tačiau, kadangi ieškovei nuo 2005 m. sausio 1 d. taikoma Direktyvoje 2003/87 numatyta šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, vien rizikos tapti nemokia ir nesugebėti įvykdyti pareigos atsisakyti apyvartinių taršos leidimų neturint pakankamai lėšų nepakanka konstatuoti *force majeure* atvejo, kuriam esant turi būti su asmeniu, besiremiančiu šia situacija, nesusijusios, neįprastos ir iš anksto neprognozuojamos

aplinkybės, kurių pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių imtasi (žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Eurofit*, C-99/12, Rink., EU:C:2013:487, 31 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

49 Todėl nepritarusi dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija nepažeidė Sprendimo 2011/278.

50 Taigi ieškovės pagrindiniai argumentai turi būti atmesti.

– Dėl papildomų argumentų, susijusių su Sprendimu 2011/278 padarytu proporcingumo principo ir pagrindinių teisių pažeidimu

51 Ieškovė teigia, kad tiek, kiek Sprendimu 2011/278 neleidžiama suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, šiuo sprendimu pažeidžiamos jos pagrindinės teisės ir proporcingumo principas.

52 Taigi reikia išnagrinėti, ar Sprendime 2011/278 nustatytose nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo taisyklėse nenumačiusi, kad šie nemokami apyvartiniai taršos leidimai gali būti suteikiami remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija pažeidė ieškovės pagrindines teises ir proporcingumo principą.

53 Reikia pažymėti, jog negalima iš karto atmesti pagrindinių teisių ir proporcingumo principo pažeidimo dėl to, kad Sprendime 2011/278 nustatytose nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo taisyklėse nenumatyta išlyga, susijusi su pernelyg didelių sunkumų atvejais, nes Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje, kuris yra šios sprendimo teisinis pagrindas, nedraudžiama Komisijai suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų remiantis tokia išlyga. Pirma, pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalies pirmą ir antrą pastraipas Komisija turėjo priimti visai Sąjungai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemones dėl suderinto nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo, skirtas Direktyvos 2003/87 neesminėms nuostatoms iš dalies pakeisti ją papildant. Komisijai nustačius visoms valstybėms narėms taikomą išlygą, susijusią su pernelyg didelių sunkumų atvejais, būtų laikytasi visiško šių įgyvendinimo priemonių suderinimo Sąjungoje reikalavimo. Be to, kadangi tokia išlyga būtų susijusi tik su išimtiniais atvejais, ja nebūtų paneigta pagal Direktyvą 2003/87 nustatyta sistema ir ji nebūtų skirta esminėms šios direktyvos nuostatoms iš dalies pakeisti. Antra, pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalies trečią pastraipą Komisija turėjo išsamiai apibrėžti *ex ante* santykinius taršos rodiklius. Tais atvejais, kai produkto santykinio taršos rodiklio nustatyti nebuvo įmanoma, tačiau jį gaminant išmestos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, dėl kurių gali būti suteikiami nemokami apyvartiniai taršos leidimai, Komisija turėjo diskreciją nustatyti taisykles, o tai ji padarė sukurdama trijų alternatyvių skaičiavimo metodų hierarchiją. Taigi įgyvendindama šią diskreciją Komisija iš esmės taip pat būtų galėjusi numatyti nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimą remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais.

54 Grįsdama savo argumentus ieškovė teigia, kad nenumačius išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Sprendime 2011/278 negerbiama jos laisvė pasirinkti profesiją, laisvė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę, numatytos Pagrindinių teisių chartijos 15–17 straipsniuose, ir nesilaikoma proporcingumo principo.

55 Pagal ESS 6 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą Europos Sąjunga pripažįsta Chartijoje išdėstytas teises, laisves ir principus; Chartija turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys.

56 Pagrindinių teisių chartijos 15 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekvienas turi teisę į darbą ir užsiimti laisvai pasirinkta profesija ar veikla. Pagal Pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnį laisvė užsiimti verslu pripažįstama pagal Sąjungos teisę ir nacionalinės teisės aktus bei praktiką. Minėtu 16 straipsniu suteikiama apsauga apima laisvę užsiimti ekonomine ar komercine veikla, laisvę sudaryti sutartis ir

laisvą konkurenciją, kaip matyti iš su šiuo straipsniu susijusių paaiškinimų, į kuriuos, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 7 dalimi, reikia atsižvelgti aiškinant šią Chartiją (2013 m. sausio 22 d. Sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, Rink., EU:C:2013:28, 42 punktas).

57 Pagal Pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalį kiekvienas turi teisę valdyti teisėtai įgytą nuosavybę, ja naudotis, disponuoti ir palikti paveldėtojams. Nuosavybė negali būti atimta, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina visuomenės poreikiams ir tik įstatymo nustatytais atvejais bei sąlygomis laiku ir teisingai už ją atlyginant. Nuosavybės naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina atsižvelgiant į bendruosius interesus. Šio straipsnio teikiama apsauga taikoma turtinėms teisėms, atsižvelgiant į teisinę sistemą lemiančioms įgytą teisinę padėtį, leidžiančią jų turėtojui jomis naudotis savo paties naudai (56 punkte meinėto Sprendimo *Sky Österreich*, EU:C:2013:28, 34 punktas).

58 Reikia pažymėti, kad Sprendime 2011/278 nesant išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija turėjo nepritarti dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų ieškovei suteikimo, jeigu juo viršijamos šiame sprendime numatytos suteikimo taisyklės. Kadangi tokios išlygos paskirtis – spręsti pernelyg didelius sunkumus, su kuriais susiduria atitinkamas įrenginys ir kurie kelia grėsmę jo egzistavimui, jos nebuvimas yra kišimasis į ieškovės laisves pasirinkti profesiją, užsiimti verslu ir į teisę į nuosavybę.

59 Tačiau pagal nusistovėjusią teismo praktiką laisvė užsiimti profesine veikla, kaip ir teisė į nuosavybę, nėra absoliučios ir turi būti vertinamos atsižvelgiant į jų socialinę funkciją. Todėl naudojimasis šiomis laisvėmis ir teise į nuosavybę gali būti apribotas, jeigu tokie apribojimai iš esmės atitinka Sąjungos bendrojo intereso tikslus ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, nėra neproporcingas ir neleistinas kišimasis, pažeidžiantis pačią šių teisių esmę (1974 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Nold / Komisija*, 4/73, Rink., EU:C:1974:51, 14 punktas; taip pat žr. 1991 m. vasario 21 d. Sprendimo *Zuckerfabrik Süderdithmarschen ir Zuckerfabrik Soest*, C-143/88 ir C-92/89, Rink., EU:C:1991:65, 73 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Deutsches Weintor*, C-544/10, Rink., EU:C:2012:526, 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 56 punkte minėto Sprendimo *Sky Österreich*, EU:C:2013:28, 45 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Pagal Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 1 dalį bet koks šioje Chartijoje pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

60 Dėl pirma nurodytų bendrojo intereso tikslų iš nusistovėjusios teismo praktikos taip pat matyti, kad aplinkos apsauga yra vienas iš šių tikslų (žr. 2010 m. kovo 9 d. Sprendimo *ERG ir kt.*, C-379/08 ir C-380/08, Rink., EU:C:2010:127, 81 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

61 Reikia konstatuoti, jog tai, kad Sprendime 2011/278 nėra išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, neturi įtakos nei laisvių pasirinkti profesiją ir užsiimti verslu, nei teisės į nuosavybę esmei. Iš tiesų, nesant tokios išlygos, įrenginių operatoriams, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, nekliudoma užsiimti pačia profesine veikla ir verslu ir neatimama jų nuosavybė. Dėl tokios išlygos nebuvimo atitinkamų įrenginių patiriamos išlaidos susijusios su pareiga trūkstamus apyvartinius taršos leidimus pirkti aukcione, o tai yra Direktyvoje 2009/29 įtvirtinta taisyklė.

62 Dėl konstatuoto kišimosi proporcingumo reikia priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, pagal proporcingumo principą, kuris yra vienas iš bendrųjų Sąjungos teisės principų, reikalaujama, kad institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (žr. 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Afton Chemical*, C-343/09, Rink., EU:C:2010:419, 45 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

63 Dėl šio sprendimo 62 punkte nurodytų sąlygų teisminės kontrolės reikia pripažinti didelę Komisijos diskreciją srityje, kaip antai nagrinėjamoje šioje byloje, kuri susijusi su jos politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimais ir kurioje ji turi atlikti sudėtingus vertinimus atsižvelgdama į bendrąjį tikslą sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį taikant taupią ir ekonomiškai efektyvią apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (Direktyvos 2003/87 1 straipsnio pirma pastraipa ir 5 konstatuojamoji dalis). Tik akivaizdus šioje srityje nustatytos priemonės netinkamumas atsižvelgiant į kompetentingų institucijų siekiamą tikslą gali turėti įtakos tokios priemonės teisėtumui (šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Vokietija / Parlamentas ir Taryba*, C-380/03, Rink., EU:C:2006:772, 145 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 2013 m. kovo 7 d. Sprendimo *Lenkija / Komisija*, T-370/11, Rink., EU:T:2013:113, 65 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

64 Ieškovė ginčija Sprendimo 2011/278 tinkamumą ir teigia, kad šis sprendimas akivaizdžiai nėra proporcingas siaurąja prasme.

65 Pirma, dėl Sprendimo 2011/278 tinkamumo ieškovė teigia, jog tai, kad nėra išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, nenaudinga klimato apsaugai. Jos teigimu, viena, dėl bet kokio apyvartinių taršos leidimų skaičiaus padidinimo konkrečiu atveju padidėja įvairius sektorius apimantis pataisos koeficientas, kurio tikslas – užtikrinti, kad būtų laikomasi nustatyto pastovaus visoje Sąjungoje nemokamai išduodamų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus. Kita vertus, uždarius jos įrenginį nebūtų absoliučiai sumažintas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, nes produktų paklausa išliktų ir ją patenkintų už Sąjungos teritorijos ribų esantys konkurentai, kurie neišmestų mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

66 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindinis Direktyvoje 2003/87 (iki jos pakeitimo Direktyva 2009/29) nurodytas tikslas buvo iš esmės sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį siekiant laikytis Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimų pagal Kioto protokolą, patvirtintą 2002 m. balandžio 25 d. Tarybos sprendimu 2002/358/EB dėl Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolo patvirtinimo Europos bendrijos vardu ir bendro jame numatytų įsipareigojimų vykdymo (OL L 130, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 42 t., p. 24) (2012 m. kovo 29 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija*, C-504/09 P, Rink., EU:C:2012:178, 77 punktas ir Sprendimo *Komisija / Estija*, C-505/09 P, Rink., EU:C:2012:179, 79 punktas). Pagal Direktyvos 2003/87 4 konstatuojamąją dalį Kioto protokolas Sąjungą ir valstybes nares įpareigoja bendrą išmetamų antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančią dujų kiekį, palyginti su 1990 m. lygiais, 2008–2012 m. laikotarpiu sumažinti 8 % (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 67 punktas).

67 Iš Direktyvos 2003/87 1 straipsnio antros pastraipos ir 3 konstatuojamosios dalies matyti, kad po jos pakeitimo Direktyva 2009/29 Direktyvoje 2003/87 numatyta mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kad jo sumažėtų iki tokio lygio, kuriam esant moksliniu požiūriu būtų galima išvengti pavojingos klimato kaitos. Remiantis šiomis nuostatomis ir Direktyvos 2009/29 3, 5, 6 ir 13 konstatuojamosiomis dalimis, pagrindinis Direktyvos 2003/87 tikslas po jos pakeitimo Direktyva 2009/29 yra bendrą Sąjungos išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį iki 2020 m. sumažinti bent 20 %, palyginti su jų 1990 m. lygiais (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 68 punktas).

68 Šis tikslas turi būti pasiektas laikantis kelių potikslių ir naudojantis tam tikromis priemonėmis. Pagrindinė priemonė šiam tikslui įgyvendinti yra šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, kaip matyti iš Direktyvos 2003/87 1 straipsnio pirmos pastraipos ir jos 2 konstatuojamosios dalies. Šios direktyvos 1 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta, kad ši sistema prisideda prie minėtų dujų išmetimo taupaus ir ekonomiškai efektyvaus mažinimo. Kiti potiksliai, kurie turi būti pasiekti remiantis minėta sistema, visų pirma, kaip nurodyta šios direktyvos 5 ir 7 konstatuojamosiose dalyse, yra ekonomikos plėtros ir užimtumo bei vidaus rinkos vientisumo ir

konkurencijos sąlygų užtikrinimas (66 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:C:2012:178, 77 punktas; 66 punkte minėto Sprendimo *Komisija / Estija*, EU:C:2012:179, 79 punktas ir 63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 69 punktas).

69 Pirma, dėl pagrindinio Direktyvos 2003/87 tikslo, t. y. šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo Sąjungoje, negalima tvirtinti, kad, nesant išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Sprendime 2011/278 įtvirtintos taisyklės yra akivaizdžiai netinkamos šiam tikslui pasiekti. Iš tiesų taikant Sprendime 2011/278 numatytas apskaičiavimo taisykles, susijusias su apyvartinių taršos leidimų suteikimu remiantis produkto, šilumos ir kuro santykiniais taršos rodikliais ir proceso metu išsiskiriančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu, siekiama, kad trečiuoju prekybos laikotarpiu, t. y. nuo 2013 m., suteiktinų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius būtų sumažintas, palyginti su antruoju prekybos laikotarpiu, t. y. 2008–2012 m. laikotarpiu, suteiktinų atitinkamų leidimų skaičiumi. Šios priemonės yra vienos iš Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje numatytų pereinamojo laikotarpio taisyklių dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo ir jomis siekiama, kaip matyti iš šio straipsnio 1 dalies trečios pastraipos, užtikrinti, kad apyvartinių taršos leidimų suteikimo tvarka skatintų naudoti veiksmingus metodus siekiant mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir pagerinti energijos vartojimo efektyvumą ir nebūtų skatinama didinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio.

70 Šios išvados nepaneigia aplinkybė, kad jeigu būtų leista suteikti papildomų nemokamų apyvartinių taršos leidimų remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 5 dalyje nurodytas didžiausias metinis nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius nebūtų padidėjęs dėl to, kad būtina taikyti bendrą įvairius sektorius apimantį pataisos koeficientą, o dėl to vienodai sumažėtų pradiniai nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičiai visuose sektoriuose ir jų pošakiuose. Iš tiesų, kaip tvirtina Komisija, jeigu būtų įtvirtinta išlyga, susijusi su pernelyg didelių sunkumų atvejais, galėtų būti sumažintos paskatos įrenginių operatoriams mažinti jų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ekonominėmis ar techninėmis prisitaikymo priemonėmis, nes jie galėtų prašyti jų įrenginiams skirti papildomų nemokamų apyvartinių taršos leidimų pernelyg didelių sunkumų atvejais.

71 Dėl ieškovės argumento, kad uždarius jos įrenginį nebūtų absoliučiai sumažintas išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, nes produktų paklausa išliktų ir ją patenkintų už Sąjungos teritorijos ribų esantys konkurentai, kurie neišmestų mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų, reikia pažymėti, kad, pirma, pagrindinis Direktyvos 2003/87 tikslas yra sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Sąjungoje. Antra, reikia pažymėti, kad bendrosioms suteikimo taisyklėms būdinga tai, kad kai kuriems įrenginiams jos daro didesnį poveikį nei kitiems (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 85 punktas). Be to, Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 12 dalyje įtvirtinta speciali taisyklė dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo sektorių arba jų pošakių, kuriems būdinga didelė „anglies dioksido nutekėjimo“ rizika, t. y. rizika, kad Sąjungoje įsteigtų įmonių, veikiančių sektoriuose, kurie patiria stiprią tarptautinę konkurenciją, veikla bus perkelta į trečiąsias valstybes, kur reikalavimai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo srityje ne tokie griežti, įrenginiams. Šia specialia taisykle sumažinama paprasto išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų perkėlimo rizika.

72 Antra, dėl Direktyvos 2003/87 potikslių, t. y. ekonomikos plėtros ir užimtumo užtikrinimo, reikia pažymėti, jog iš tiesų Bendrasis Teismas jau yra nusprendęs, kad tikslas sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją pagal Sąjungos ir valstybių narių įsipareigojimus remiantis Kioto protokolu turi būti įgyvendintas kuo labiau atsižvelgiant į Europos ekonomikos poreikius (2005 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Jungtinė Karalystė / Komisija*, T-178/05, Rink., EU:T:2005:412, 60 punktas). Tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad apyvartinių taršos leidimų suteikimas nuo trečiojo prekybos laikotarpio pradžios pagrįstas, kaip nurodyta Direktyvos 2009/29 15 konstatuojamojoje dalyje, pardavimo aukcionuose principu, numatytu Direktyvos 2003/87 10 straipsnyje (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 72 punktas). Kadangi buvo numatytos šio principo išimtys siekiant sušvelninti galimą apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos neigiamą poveikį šiems

potiksliams, būtent Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje esančios pereinamojo laikotarpio taisyklės, pagal kurias pereinamuoju laikotarpiu suteikiami nemokami apyvartiniai taršos leidimai, šio straipsnio 6 dalyje nurodyta galimybė imtis finansinių priemonių ir minėto straipsnio 12 dalyje nustatytos specialios taisyklės, taikomos sektoriams, kuriems būdinga didelė „anglies dioksido nutekėjimo“ rizika, negalima tvirtinti, kad Sprendime 2011/278 numatytos suteikimo taisyklės yra akivaizdžiai netinkamos atsižvelgiant į šiuos potikslius.

73 Taigi ieškovė nepateikė duomenų, kuriais remiantis būtų galima manyti, jog dėl to, kad Sprendime 2011/278 nėra išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, jis yra akivaizdžiai netinkamas atsižvelgiant į siekiamus tikslus.

74 Antra, kalbant apie Sprendimo 2011/278 proporcingumą siaurąja prasme, kiek omenyje turimas išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, nebuvimas, reikia priminti, kad pagal šį principą, net jei Sprendimas 2011/278 yra tinkamas ir būtinas teisėtai siekiamiems tikslams įgyvendinti, jį taikant neturi būti sukeliama neproporcingų nepatogumų atsižvelgiant į siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 89 punktą).

75 Taigi reikia išnagrinėti, ar Sprendime 2011/278 nesant išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, įrenginių operatoriams, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, gali būti sukelta neproporcingų nepatogumų atsižvelgiant į šios sistemos sukūrimo tikslus ir dėl to šis sprendimas būtų akivaizdžiai neproporcingas siaurąja prasme.

76 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad priimdama visai Sąjungai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemones dėl suderinto nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą Komisija turėjo nustatyti pusiausvyrą tarp, pirma, įrenginių operatorių, kuriems taikoma apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, pagrindinių teisių ir, antra, aplinkos apsaugos, numatytos Pagrindinių teisių chartijos 37 straipsnyje, ESS 3 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje ir SESV 11 ir 191 straipsniuose.

77 Kai nagrinėjamos kelios Sąjungos teisės sistemoje saugomos pagrindinės teisės ir laisvės, galimą Sąjungos teisės nuostatos neproporcingumą reikia vertinti atsižvelgiant į būtinybę suderinti reikalavimus, susijusius su šių skirtingų teisių ir laisvių apsauga ir teisinga jų pusiausvyra (žr. 56 punkte minėto Sprendimo *Sky Österreich*, EU:C:2013:28, 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; šiuo klausimu taip pat žr. 2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Schmidberger*, C-112/00, Rink., EU:C:2003:333, 77 ir 81 punktą).

78 Ieškovė teigia, kad Komisija neteisingai įvertino klimato apsaugą ir jos ekonominį žlugimą ir jų nepasvėrė. Komisija nusprendė, kad jos likvidavimas teismo tvarka būtų teigiama priemonė gerinant klimato apsaugą. Ieškovės teigimu, Komisija neatsižvelgė į tai, kad šiuo atveju neužtikrinamas klimato apsaugos gerinimas dėl išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų perkėlimo už Sąjungos teritorijos ribų rizikos. Be to, Komisija nepaisė dėl jos veiklos nutraukimo jai, jos darbuotojams ir klientams galinčių kilti sunkių pasekmių. Ieškovės teigimu, Komisija klaidingai nusprendė, kad klimato apsauga turi būti svarbesnė už didelio darbo vietų skaičiaus išsaugojimą.

79 Reikia pažymėti, jog ieškovė nepateikė duomenų, kuriais remiantis būtų galima manyti, kad Sprendime 2011/278 nesant išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, jis yra akivaizdžiai neproporcingas siaurąja prasme.

80 Pirma, priešingai, nei teigia Komisija, išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, įtraukimas nėra, be abejo, nesuderinamas su Direktyvos 2003/87 tikslais, nes pagrindinis tikslas sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Sąjungoje turi būti pasiektas laikantis kelių potikslių ir naudojantis tam tikromis priemonėmis (žr. šio sprendimo 68 punktą). Šios direktyvos 1 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodyta, kad šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema prisideda prie minėtų dujų išmetimo taupaus ir ekonomiškai efektyvaus

mažinimo. Vienas iš kitų potikslių, kurie turi būti pasiekti remiantis minėta sistema, kaip nurodyta šios direktyvos 5 konstatuojamojoje dalyje, yra ekonomikos plėtros ir užimtumo užtikrinimas. Suteikiant nemokamus apyvartinius taršos leidimus remiantis išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, kaip tik būtų siekiama išvengti tokių sunkumų atitinkamiems įrenginiams, taigi tai turėtų teigiamos įtakos užtikrinant ekonomikos plėtrą ir užimtumą.

81 Tačiau tokios išlygos įtraukimas yra sunkiai suderinamas su aplinkos apsaugos srities SESV 191 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu principu, kad žalą atlygina teršėjas. Pagal šį principą apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos tikslas buvo nustatyti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kainą ir leisti ūkio subjektams pasirinkti, ar mokėti, ar sumažinti išmetamų dujų kiekį (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 90 punktas). Taigi taikant principą, kad žalą atlygina teršėjas, iš esmės siekiama nustatyti kiekvieno atitinkamo įrenginio individualią atsakomybę. Įtraukus išlygą, susijusią su pernelyg didelių sunkumų atvejais, kai kuriems įrenginiams būtų suteikta papildomų nemokamų apyvartinių taršos leidimų ir vienodai tokiu pat skaičiumi sumažėtų tokios rūšies apyvartinių taršos leidimų, suteikiamų visų atitinkamų sektorių ir jų pošakių įrenginiams, dėl to, kad būtina taikyti bendrą įvairius sektorius apimantį pataisos koeficientą, nes Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 5 dalyje nurodytas didžiausias metinis nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius negali būti padidintas. Taigi dėl padidėjusio nemokamai suteikiamų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus atitinkamiems įrenginiams taikant išlygą, susijusią su pernelyg didelių sunkumų atvejais, galėtų sumažėti tokios rūšies apyvartinių taršos leidimų, skirtų kitiems įrenginiams (šiuo klausimu žr. 63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 83 punktą). Taip galėtų būti, jeigu suteikiant nemokamus apyvartinius taršos leidimus pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą būtų taikomas solidarumo principas, kaip buvo remiantis AP 58 straipsniu sukurtos kvotų sistemos atveju, kilus akivaizdžiai plieno pramonės krizei, siekiant teisingai visai šiai pramonei paskirstyti pasekmes, susijusias su gamybos pritaikymu sumažėjus realizavimo galimybėms (1987 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Fabrique de fer de Charleroi ir Dillinger Hüttenwerke / Komisija*, 351/85 ir 360/85, Rink., EU:C:1987:392, 13–16 punktai). Tačiau apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos sukūrimą apima aplinkos sritis, kurioje taikomas principas, kad žalą atlygina teršėjas.

82 Antra, svarbu pažymėti, kad Direktyvoje 2009/29 prekybos laikotarpiui nuo 2013 m. nustatytomis taisyklėmis iš esmės pakeisti apyvartinių taršos leidimų suteikimo metodai tam, kad, atsižvelgus į per pirmąjį ir antrąjį prekybos laikotarpius, t. y. 2005–2007 m. ir 2008–2012 m., sukauptą patirtį, būtų labiau suderinta apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema siekiant geriau pasinaudoti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos privalumais, išvengti vidaus rinkos iškraipymo ir sudaryti geresnes sąlygas skirtingų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų sąsajoms, kaip nurodyta Direktyvos 2009/29 8 konstatuojamojoje dalyje (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 53 punktas). Be to, iš Direktyvos 2003/87 1 straipsnio antros pastraipos ir 3 konstatuojamosios dalies matyti, kad po jos pakeitimo Direktyva 2009/29 Direktyvoje 2003/87 numatyta mažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kad jis sumažėtų iki tokio lygio, kuriam esant moksliniu požiūriu būtų galima išvengti pavojingos klimato kaitos (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 68 punktas). Dėl trečiojo prekybos laikotarpio Direktyvos 2003/87 9 straipsnyje nustatyta, kad nuo 2013 m. kasmet išduodamas visas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų skaičius mažėja tolygiai, pradedant skaičiuoti nuo 2008–2012 m. laikotarpio vidurio. Pagal Direktyvos 2003/87 10 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/29 15 konstatuojamąją dalį nuo 2013 m. apyvartinių taršos leidimų suteikimas pagrįstas pardavimo aukcionuose principu. Pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 3 dalį iš esmės nemokami apyvartiniai taršos leidimai elektros energijos gamintojams nebesuteikiami. Pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 11 dalies antrą dalį siekiant, kad 2027 m. nemokamų apyvartinių taršos leidimų visai nebūtų skiriama, nemokamai suteikiamų leidimų skaičius po 2013 m. turi mažėti kiekvienais metais vienodomis dalimis, taigi 2020 m. bus suteikta 30 % nemokamų apyvartinių taršos leidimų.

83 Siekdamas sušvelninti šios apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos poveikį sektoriams ir jų pošakiams Sąjungos teisės aktų leidėjas Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje numatė pereinamojo laikotarpio taisykles, kurias taikant visų pirma paisoma Pagrindinių teisių chartijoje nustatytų

pagrindinių teisių ir pripažintų principų, kaip matyti iš Direktyvos 2009/29 50 konstatuojamosios dalies. Taigi jis nustatė pereinamojo laikotarpio nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo sistemą kitiems sektoriams nei elektros energijos gamybos sektoriui, kuriam pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 3 dalį nemokami apyvartiniai taršos leidimai nesuteikiami. Pagal Direktyvos 2009/29 19 konstatuojamąją dalį šis sektorius, teisės aktų leidėjo teigimu, turi galimybę perkelti padidėjusią CO_2 kainą.

84 Be to, teisės aktų leidėjas sukūrė specialias tam tikrų sektorių taisykles, kad būtų kuo mažiau pakenkta ekonomikos plėtrai ir užimtumui, kaip matyti iš Direktyvos 2003/87 5 konstatuojamosios dalies.

85 Pirma, pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 6 dalį valstybės narės gali imtis finansinių priemonių, skirtų sektoriams arba jų pošakiams, kuriems, kaip nustatyta, gresia didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika dėl sąnaudų, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu, perkeltų elektros energijos kainai, siekiant šias sąnaudas kompensuoti, jei laikomasi taikomų ir priimamų valstybės pagalbą reglamentuojančių taisyklių. Šiuo klausimu Komisija priėmė Tam tikrų valstybės pagalbos priemonių, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema po 2012 m., gaires (OL C 158, 2012, p. 4). Ji taip pat jau patvirtino valstybės pagalbos priemones, skirtas Vokietijos įmonėms, kurioms gresia didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika dėl sąnaudų, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu, perkeltų elektros energijos kainai (OL C 353, 2013, p. 2).

86 Antra, Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 12 dalyje teisės aktų leidėjas numatė specialią taisyklę dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo sektorių arba jų pošakių, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, įrenginiams. Pagal šią taisyklę 2013 m. ir kiekvienais paskesniais metais iki 2020 m. turi būti suteikiamas nemokamų leidimų naudoti šiuos įrenginius skaičius, kurį sudaro 100 % taikant Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalyje numatytas priemones nustatyto apyvartinių taršos leidimų skaičiaus. Pagal Direktyvos 2009/29 24 konstatuojamąją dalį ši taisyklė buvo nustatyta siekiant išvengti, kad daug energijos suvartojantys Sąjungos sektoriai ir jų pošakiai, konkuruojantys tarptautiniu lygmeniu, kur pramonei negalioja panašūs anglies dioksido apribojimai, atsidurtų ekonomiškai nepalankioje padėtyje.

87 Be to, pagal Direktyvos 2003/87/EB 10 straipsnio 3 dalį valstybės narės nustato, kaip panaudojamos iš apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcionuose gautos pajamos. Šiuo atžvilgiu jos privalo ne mažiau kaip 50 % iš apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcionuose gautų pajamų panaudoti šioje nuostatoje išvardytiems tikslams, tarp jų, be kita ko, pagal šio straipsnio 3 dalies a ir g punktus, pirma, išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas ir, antra, mokslo tyrimų ir technologijų plėtros energijos vartojimo efektyvumo ir švarių technologijų srityje tuose sektoriuose, kuriuos apima Direktyva 2003/87, finansavimas.

88 Kadangi ieškovė neginčija Direktyvoje 2003/87 numatyto pagrindinio apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcionuose principo, nepalanki padėtis, kurioje dėl išlygos, susijusios su pernelyg didelių sunkumų atvejais, nebuvimo gali atsidurti įrenginių operatoriai, kuriems taikoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, yra ta, kad pereinamuoju laikotarpiu šie operatoriai gali gauti nemokamų apyvartinių taršos leidimų tik taikant Sprendimo 2011/278 taisykles, o ne (papildomai) pagal tokią išlygą.

89 Todėl neatrodo, kad Sprendimas 2011/278 yra akivaizdžiai neproporcingas siaurąja prasme dėl to, kad jame papildomai konkretiems atvejams nenumatyta išlyga, susijusi su pernelyg didelių sunkumų atvejais. Ieškovė nepateikė duomenų, kuriais remiantis būtų galima manyti, kad, be su rinkos ekonomika susijusios rizikos, įrenginių operatorių, kuriems taikoma šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, egzistavimui paprastai kyla grėsmė taikant Sprendime 2011/278 numatytas suteikimo taisykles. Aplinkybė, kad šiame sprendime nenumatyta išlyga siekiant išvengti situacijų, kai įmonės egzistavimui kyla grėsmė dėl ekonominių ir finansinių

sunkumų, atsirandančių dėl jos individualaus valdymo, neleidžia daryti išvados, kad jis akivaizdžiai neproporcingas siaurąja prasme. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad valstybės narės, laikydamosi SESV 107 ir 108 straipsnių, gali svarstyti valstybės pagalbos priemones.

90 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad, ieškovės teigimu, jos ekonominiai ir finansiniai sunkumai iš esmės kilo dėl aplinkybės, kad Sprendime 2011/278 Komisija klaidingai atsisakė atskirai nustatyti lignito vaško, kurio vienintelė gamintoja Europoje ji yra, produkto santykinį taršos rodiklį. Ieškovės teigimu, jeigu toks produkto santykinis taršos rodiklis būtų buvęs nustatytas, pagal Sprendime 2011/278 numatytas taisykles ji būtų galėjusi gauti pakankamai nemokamų apyvartinių taršos leidimų. Šių sunkumų susidarymo aplinkybės, kurios susijusios su Komisijos atliekamu konkretaus produkto santykinio taršos rodiklio nustatymu, neleidžia manyti, kad įrenginių egzistavimui paprastai kyla grėsmė taikant Sprendime 2011/278 numatytas suteikimo taisykles, juo labiau kad šiame ieškinyje ieškovė nenurodė jokio pagrindo, susijusio su tuo, kad šiame sprendime nenustatytas lignito vaško produkto santykinis taršos rodiklis; to ji nepadarė ir per teismo posėdį.

91 Visų pirma iš ieškovės nurodytų faktinių ir teisinių aplinkybių nematyti, kad dėl Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 12 dalyje numatytų taisyklių tam tikrais atvejais negalima išvengti dėl sektoriaus, kuriam būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, įrenginių kylančių ekonominių sunkumų pagal 2009 m. gruodžio 24 d. Komisijos sprendimą 2010/2/ES, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB nustatomas sektorių ir jų pošakių, kuriems būdinga didelė anglies dioksido nutekėjimo rizika, sąrašas (OL 2010, L 1, p. 10) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos sprendimu 2014/9/ES (OL L 9, 2014, p. 9). Šiuo aspektu reikia konstatuoti, kad ieškovė priklauso tokiam sektoriui pagal Sprendimo 2010/2 priedo 1.2 punktą. Iš tiesų ieškovė priklauso sektoriui „Rafinuotų naftos produktų gamyba“, atitinkančiam Bendrosios Europos Bendrijų ekonominės veiklos rūšių klasifikacijos nomenklatūros (NACE) kodą 2320. Taigi ieškovei jau buvo taikoma išskirtinė tvarka, nes 2013 m. ji gavo ir kiekvienais paskesniais metais iki 2020 m. gaus tokį nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių, kurį sudarys 100 % pagal Sprendimą 2011/278 nustatyto apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, o ne 80 %, kiekvienais metais vienodomis dalimis mažinant, kad 2020 m. būtų suteikta 30 % nemokamų apyvartinių taršos leidimų, kaip numatyta pagal bendrąją sistemą remiantis Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 11 dalimi.

92 Pagal teismo praktiką galutinė nauda aplinkai priklauso nuo to, kaip griežtai nustatomas visas suteiktų leidimų skaičius, kuriuo ribojamas apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema leidžiamas bendras išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis (48 punkte minėto Sprendimo *Billerud Karlsborg ir Billerud Skärblacka*, EU:C:2013:664, 26 punktas). Kaip tvirtina Komisija, jeigu būtų įtvirtinta išlyga, susijusi su pernelyg didelių sunkumų atvejais, būtų sumažintos paskatos operatoriams mažinti jų išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ekonominėmis ar techninėmis prisitaikymo priemonėmis, nes jie visada pernelyg didelių sunkumų atvejais galėtų paprašyti suteikti papildomų nemokamų apyvartinių taršos leidimų.

93 Be to, jau buvo konstatuota, kad nors įgyvendindamos savo įgaliojimus institucijos turi užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojams nustatytomis pareigomis nebūtų viršijama to, kas būtina valdžios tikslams pasiekti, tai nereiškia, kad šis įpareigojimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkrečios veiklos vykdytojų grupės individualią situaciją. Atsižvelgiant į ekonominių aplinkybių įvairovę ir sudėtingumą, toks vertinimas būtų ne tik neįmanomas, tačiau ir sukeltų nuolatinį teisinį nesaugumą (1973 m. spalio 24 d. Sprendimo *Balkan-Import-Export*, 5/73, Rink., EU:C:1973:109, 22 punktas ir 1994 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Unifruit Hellas / Komisija*, T-489/93, Rink., EU:T:1994:297, 74 punktas). Be to, buvo nuspręsta, kad dėl Sąjungos ribojamosiomis priemonėmis siekiamo rinkos sąlygų gerinimo Komisija nėra įpareigojama kiekvienai konkrečiai įmonei užtikrinti minimalią gamybos apimtį, nustatomą pagal jos pačios pelningumo ir plėtros kriterijus (šiuo klausimu žr. 1982 m. liepos 7 d. Sprendimo *Klöckner-Werke / Komisija*, 119/81, Rink., EU:C:1982:259, 13 punktą ir 1983 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Ferriere San Carlo / Komisija*, 235/82, Rink., EU:C:1983:356, 18 punktą).

94 Darytina išvada, kad papildomi ieškovės argumentai, taigi ir pirmasis, ir trečiasis ieškinio pagrindai, turi būti atmesti.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su valstybių narių kompetencijos ir subsidiarumo principo pažeidimu

95 Ieškovė teigia, kad nepritarusi dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo remiantis TEHG 9 straipsnio 5 dalyje numatyta išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija pažeidė valstybių narių įgaliojimus. Jos teigimu, valstybės narės turi kompetenciją nustatyti visas suteikimo taisykles, kurios gali būti taikomos greta Sprendime 2011/278 Komisijos apibrėžtų suteikimo metodų. Direktyvoje 2003/87 nenumatyta, kad Sąjunga turi išimtinę kompetenciją nustatyti suteikimo taisykles. Ieškovė taip pat teigia, kad Komisija pažeidė subsidiarumo principą.

96 Pirma, dėl argumento, kad valstybės narės turi kompetenciją nustatyti visas suteikimo taisykles, kurios gali būti taikomos greta Sprendime 2011/278 Komisijos apibrėžtų suteikimo metodų, ieškovė teigia, jog iš Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalies matyti, kad greta Komisijos apibrėžtų metodų gali būti kitų suteikimo taisyklių, antraip šioje nuostatoje nurodytas atsisakymas neturėtų jokios prasmės. Jos teigimu, Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalies taikymo sritis gali apimti tik atvejus, kurie susiję ne su individualių leidimų suteikimu ir jų apskaičiavimu, bet su bendromis suteikimo taisyklėmis, nes Komisijos teisė atlikti valstybių narių suteiktų individualių apyvartinių taršos leidimų kontrolę jau numatyta 2013 m. gegužės 2 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 389/2013, kuriuo pagal Direktyvą 2003/87 ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimus Nr. 280/2004/EB ir Nr. 406/2009/EB įsteigiamas Sąjungos registras ir panaikinami Komisijos reglamentai (ES) Nr. 920/2010 ir Nr. 1193/2011 (OL L 122, p. 1), 51 straipsnyje.

97 Šis argumentas turi būti atmestas. Iš tiesų Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 3 dalyje kalbama apie individualių leidimų suteikimą, nes šioje nuostatoje, siejamoje su to paties straipsnio 1 dalimi, numatyta, be kita ko, jog Komisija tikrina, kad įrenginių sąrašai ir naudoti kiekvieną įrenginį suteiktų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičius atitiktų Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje nurodytas taisykles.

98 Dėl argumento, susijusio su Reglamentu Nr. 389/2013, reikia pažymėti, kad šis reglamentas yra įgyvendinimo reglamentas, pagrįstas Direktyvos 2003/87 19 straipsniu, taigi jis negali nukrypti nuo šios direktyvos 11 straipsnio 3 dalies. Be to, reikia pažymėti, kad pagal Reglamento 389/2013 1 straipsnį šis reglamentas susijęs tik, pirma, su atskiro sandorių žurnalo, kuris numatytas Direktyvos 2003/87 20 straipsnio 1 dalyje, ir registrų, numatytų 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 280/2004/EB dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos Bendrijoje monitoringo mechanizmo ir Kioto protokolo įgyvendinimo (OL L 49, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 57) 6 straipsnyje, administravimu ir technine priežiūra ir, antra, su ryšiais su šiuo registru.

99 Ieškovė taip pat teigia, jog atlikus bendrą Sprendime 2011/278 numatytos apyvartinių taršos leidimų suteikimo sistemos struktūros analizę matyti: kadangi suteikimo metodai susiję tik su bendru atveju ir nenumatyta išimčių netipiniams atvejams, Vokietijos Federacinė Respublika turėjo teisę užpildyti šią spragą TEHG 9 straipsnio 5 dalimi. Jos teigimu, nors tiesa, kad valstybės narės neturi kompetencijos reglamentuoti Sprendime 2011/278 reguliuojamų atvejų, jos turi kompetenciją nustatyti visas kitas suteikimo taisykles, kurios galėtų būti taikomos greta Komisijos apibrėžtų suteikimo metodų.

100 Šis argumentas taip pat turi būti atmestas.

101 Pirma, reikia pažymėti, kad Direktyvos 2003/87 10a straipsnyje numatytos pereinamojo laikotarpio taisyklės dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo. Pagal šio straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą Komisija priima visai Sąjungai taikomas ir visiškai suderintas įgyvendinimo priemones dėl

suderinto apyvartinių taršos leidimų suteikimo, o tai ji padarė priėmusi Sprendimą 2011/278, kuriame, remiantis jo 1 straipsniu, nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvą 2003/87 pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės nuo 2013 m. Sprendimo 2011/278 10 straipsnyje numatyti apskaičiavimo metodai, taikomi suteikiant šiuos leidimus naudoti įrenginius (žr. šio sprendimo 44 punktą). Kaip tvirtina Komisija, toks visiškas suderinimas visai Sąjungai reiškia, kad Sprendime 2011/278 nustatytos suteikimo taisyklės yra išsamios ir jomis remiantis bet kuriuo atveju draudžiama suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų pagal nacionalines taisykles.

102 Antra, nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimas remiantis nacionaline taisykle, kuri viršija Sprendime 2011/278 nustatytas taisykles, prieštarauja Sąjungos teisės aktų leidėjo tikslui; šis teisės aktų leidėjas numatė, kaip jau buvo konstatuota (žr. šio sprendimo 82 punktą), dar labiau suderinti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, siekiant geriau pasinaudoti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos privalumais, išvengti vidaus rinkos iškraipymo ir sudaryti geresnes sąlygas skirtingų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų sąsajoms (63 punkte minėto Sprendimo *Lenkija / Komisija*, EU:T:2013:113, 41 punktas).

103 Trečia, negalima tvirtinti, kad taikant Sprendime 2011/278 numatytas suteikimo taisykles reglamentuojamas tik bendras atvejis, dėl to netipiniai atvejai gali būti reglamentuojami pagal nacionalinę teisę. Iš tiesų pagal Direktyvos 2003/87 10a straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą Komisija turėjo priimti visai Sąjungai taikomas ir visiškai suderintas priemones dėl suderinto nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo. Kadangi tokioms bendrosioms suteikimo taisyklėms būdinga tai, kad kai kuriems įrenginiams jos daro didesnį poveikį nei kitiems (žr. šio sprendimo 71 punktą), šios taisyklės apima visus, taip pat ir netipinius, atvejus. Valstybė narė negali vienašališkai leisti nukrypti nuo suderintų Sąjungos taisyklių (pagal analogiją žr. 1996 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Faroe Seafood ir kt.*, C-153/94 ir C-204/94, Rink., EU:C:1996:198, 56 punktą).

104 Be to, reikia pažymėti, jog TEHG 9 straipsnio 5 dalyje nenumatyta, kad Vokietijos Federacinė Respublika turi kompetenciją suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų įrenginių operatoriams, patiriantiems pernelyg didelių sunkumų. Remiantis šia nuostata, suteikti leidimus galima, tik jeigu Komisija tam neprieštarauja.

105 Antra, dėl ieškovės argumento, kad nepritarusi dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo remiantis TEHG 9 straipsnio 5 dalyje numatyta išlyga, susijusia su pernelyg didelių sunkumų atvejais, Komisija pažeidė subsidiarumo principą, reikia priminti, kad, remiantis ESS 5 straipsnio 3 dalimi, pagal šį principą tose srityse, kurios nepriklauso Sąjungos išimtinei kompetencijai, ji ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti centriniu, regioniniu ir vietiniu lygiu, o Sąjungos lygiu dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiekti būtų geriau.

106 Šiuo atveju šis argumentas turi būti atmestas. Reikia pažymėti, kad Sprendime 2011/278 remiantis Direktyvos 2003/278 10a straipsnio 1 dalimis nustatytos pereinamojo laikotarpio taisyklės dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo yra išsamios ir jomis remiantis bet kuriuo atveju draudžiama suteikti nemokamų apyvartinių taršos leidimų pagal nacionalines taisykles (žr. šio sprendimo 101 punktą). Be to, ieškovė neginčijo to, kad valstybės narės pačios negalėjo deramai nustatyti pagal Direktyvą 2003/87 sukurtos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos Sąjungoje, taigi šios sistemos sukūrimas dėl jos masto ir poveikio galėjo būti geriau pasiektas Sąjungos lygiu. Iš Direktyvos 2009/29 8 konstatuojamosios dalies taip pat matyti, kad 2007 m. atlikus peržiūrą, atsižvelgiant į per pirmuosius du prekybos laikotarpius sukauptą patirtį, patvirtinta, kad būtina dar labiau suderinti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, siekiant geriau pasinaudoti jos privalumais, išvengti vidaus rinkos iškraipymo ir sudaryti geresnes sąlygas skirtingų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemų sąsajoms.

107 Todėl reikia atmesti antrąjį ieškinio pagrindą.

108 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, reikia atmesti ieškinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

109 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi pagal Komisijos pateiktus reikalavimus padengti bylinėjimosi išlaidas, įskaitant išlaidas, susijusias su procedūra dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (penktoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**

2. ***Romonta GmbH*** **padengia bylinėjimosi išlaidas, įskaitant išlaidas, susijusias su procedūra dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo.**

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Paskelbta 2014 m. rugsėjo 26 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.